

УДК 372:340

С. М. Бочко
магістрант ННІ педагогіки
(Магістратура 8.18010020 "Управління
навчальним закладом "Житомирського державного
університету імені Івана Франка, м. Житомир)
Завідувач ДНЗ «Ластівка»
с. Росош, Свалявського району
e-mail: silviya.bochko@72 mail.ru

**Проблеми в нормативно-правовій регламентації, порядку
створення та діяльності сучасних дошкільних навчальних
закладів**

Стаття присвячена питанню нормативно-правової регламентації та порядку заснування дошкільних навчальних закладів. На прикладі законів «Про освіту», «Про дошкільну освіту» проаналізовано стан сучасних дошкільних навчальних закладів, визначено порядок заснування, обґрунтовано збереження їх мережі. Зауважено на потребу реформування дошкільної освіти, впорядкування та приведення до відповідних стандартів її законодавчої та нормативної бази. Запропоновано та стверджено необхідність відкриття дошкільних навчальних закладів різних форм власності.

Постановка проблеми. ХХІ століття висуває нові вимоги до цілей, завдань, структури та змісту дошкільної освіти України, що пояснюється глобалізаційними процесами, змінами ціннісних орієнтацій та світоглядних позицій, прагненням нашої країни інтегруватися до європейського простору.

Нові підходи до організації дошкільної освіти викликають зміну спектру функцій, принципів, методів і прийомів освітньої діяльності дошкільних установ та створення дошкільних навчальних закладів нового типу. Отже, одним із напрямів оновлення системи дошкільного виховання є відкриття дошкільних навчальних закладів, які працюють за альтернативними методиками і новітніми технологіями та створення міні-садків, сімейних центрів. Відрізняються вони від традиційних дошкільних закладів самостійними концепціями, спеціалізованими програмами, широким діапазоном послуг за межами державних програм, спрямованих на розвиток індивідуальних здібностей дітей, але при обов'язковому дотриманні чинного законодавства України для суспільних навчально-виховних закладів [1;27-28]

Дошкільний навчальний заклад як складну соціально – педагогічну систему досліджували: Т. Давиденко, Н. Денисенко, О. Кононко, Л. Крутій, Л. Пісоцька, А. Харченко та ін.

Однак питання про порядок створення ДНЗ потребує дослідження, що і зумовило вибір теми статті «Проблеми в нормативно – правовій регламентації, порядку створення сучасних дошкільних навчальних закладів».

Мета статті полягає у розгляді нормативно-правової регламентації та порядку створення ДНЗ, визначенні їх проблем та сучасних методів розв'язання.

Виклад основного матеріалу. Дошкільний навчальний заклад у своїй діяльності керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», положенням «Про дошкільний навчальний заклад», указами Президента України, Кабінету Міністрів, наказами Міністерства освіти і науки України, основними положеннями Міжнародної конвенції ООН про права дитини, Законами України „Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти”, „Про охорону дитинства”, інших чинних нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади, рішеннями місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, та власним статутом.

Відповідно до Закону України «Про освіту» (стаття 16) [2] визначається порядок створення, реорганізації і ліквідації навчально-виховних закладів усіх типів незалежно від їхнього статусу та належності.

Державні дошкільні навчальні заклади створюються центральними органами виконавчої влади, комунальні дошкільні навчальні заклади - місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування з урахуванням соціально-економічних, національних, культурно-освітніх і мовних потреб наявності дітей відповідного віку, необхідної навчально-методичної та матеріально-технічної бази, педагогічних кадрів, а також з дотриманням санітарно-гігієнічних норм, правил і стандартів.

Рішення про створення, приватного дошкільного навчального закладу приймається засновником (власником) за наявності необхідної навчально-методичної та матеріально-технічної бази, педагогічних кадрів, а також з дотриманням санітарно-гігієнічних норм, правил і стандартів за погодженням із відповідним органом виконавчої влади з питань освіти та відповідним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я.

Рішення про створення, дошкільного навчального закладу (дитячого будинку) інтернатного типу для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дошкільного навчального закладу (ясел-садка) компенсуючого типу приймаються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти.

Майно, яке є державною або комунальною власністю (земельні ділянки, будівлі, споруди, обладнання тощо), придбання чи відокремлення якого призначене для здобуття дітьми дошкільної освіти, використовується виключно із зазначеною метою.

Засновник (власник) державного чи комунального дошкільного навчального закладу не має права безпідставно ліквідувати його, зменшувати в ньому площу території, кількість груп, а також здавати в оренду приміщення (будівлі).

Дошкільні навчальні заклади передаються центральними органами державної влади або власником з державної до комунальної власності на безоплатній основі.

Приватні дошкільні навчальні заклади можуть бути передані засновником (власником) до комунальної власності на безоплатній основі, за згодою сторін.

Закон «Про дошкільну освіту»(стаття 16) [3] містить в собі загальні умови щодо використання не за призначенням вивільнених державних та комунальних дошкільних навчальних закладів, однак не містить в собі порядку та процедури повернення їх будівель та споруд. У вирішенні майнових, правових та організаційних питань практично відсутня нормативно – правова база у цій сфері. Чимало будівель дошкільних навчальних закладів після їх продажу перебувають у незадовільному стані, але власники відмовляються передавати їх територіальним громадам. Існує брак міських, а особливо гостра потреба у сільських ДНЗ. Їх недостатня кількість зумовлена обмеженням фінансуванням з місцевих бюджетів та з боку держави, відсутністю закладів, що надають дошкільну освіту. Нажаль, будівлі та споруди ДНЗ здебільшого не відповідають санітарним правилам влаштування і утримання дитячих дошкільних закладів, оскільки основна частина з них знаходяться у пристосованих приміщеннях.

У 90-х роках спостерігалися негативні тенденції у сфері дошкільної освіти: зменшення кількості дошкільних навчальних закладів, їх ліквідація та реорганізація, різке скорочення фінансування,

відтік педагогічних кадрів, занепад матеріально-технічної бази. Така ситуація була зумовлена різким зниженням народжуваності. Наприклад, якщо у 1990 р. було 24,5 тис. дошкільних навчальних закладів, у 1999р. вже 16,3 тис., а в 2004р.- 14,9 тис. Тому однією з головних проблем в Україні є забезпечення права дитини на доступ і здобуття дошкільної освіти.

Станом на 1 січня 2014 року на Закарпатті функціонує 417 ДНЗ. Кількість дитячих закладів збільшилася на 57 одиниць, відкрито 56 додаткових груп на базі чинних дошкільних навчальних закладів. Показник охоплення дошкільною освітою дітей віком від 3 до 6 років становить 88%. Зберігається непропорційне співвідношення між охопленням міських і сільських дітей (місто – 99,5%, село – 61,0%), тобто Закон України « Про дошкільну освіту» виконується частково. Виходом з цієї ситуації може бути відкриття на базі діючих дошкільних навчальних закладів груп з короткотривалим перебуванням дітей, прогулянкових та родинних груп, залежно від потреб населення та внутрішніх ресурсів. Органам місцевого самоврядування, обласним управлінням освіти необхідно сприяти розширенню мережі приватних дошкільних закладів.

Сьогодні досить гостро стоїть питання щодо фінансування дошкільної освіти. Дошкільні заклади комунальної та державної форм власності перебувають у повній залежності від органів місцевого самоврядування. Спостерігається невідповідність між законодавчими гарантіями в галузі дошкільної освіти, реальним державним фінансуванням і наданням освітніх послуг. В Аналітичному звіті за результатами досліджень стану дошкільної освіти [4; 37] зазначено, що в Україні до цього часу відсутній закон, який регламентував би діяльність юридичних осіб публічного права, якими є комунальні та державні ДНЗ. Вони мають обмежені права у можливості вести самостійну фінансово-економічну діяльність, виконанні всіх завдань освітнього законодавства на території ДНЗ.

Проблема створення сучасних навчальних закладів – це пошук, розробка та застосування управлінських пізнавальних та художніх засобів створення позитивного образу навчального закладу, відображення в цьому образі внутрішніх, сутнісних смислів, змісту та завдань, особливостей його діяльності, тобто створення позитивного іміджу.

О. Кононко в свою чергу, досліджуючи основні характеристики сучасного дитячого садка, виділила наступні показники позитивного іміджу ДНЗ:

1) просторі та світлі приміщення, зручні меблі, різноманітні іграшки та дидактичні матеріали в достатній кількості, дбають про їхнє здоров'я;

2) незаплямована репутація протягом тривалого часу;

3) стабільна, організована, ритмічна праця;

4) підготовка до школи;

5) висококваліфіковані фахівці;

6) у роботі застосовуються інноваційні підходи, експеримент;

7) розвивальне середовище для формування у дітей життєвої компетентності;

8) незвичайний, не схожий на інші, кращий за них;

9) прагне встигнути за часом: у ньому навчають іноземної мови, ознайомлюють з азами комп'ютерної грамоти, вводять дитину в сучасний інформаційний простір [5,3-6].

Зовнішні риси іміджу – це будинок, в якому розташований навчальний заклад. Він не може виглядати безособистісно. Керівник повинен дуже добре продумати його зовнішній вигляд. Далі слід зупинитися на соціально-психологічному аспекті сприйняття дітьми та вихователями влаштування та кольорового оформлення груп, коридорів тощо. Тут можуть зустрітися декілька концепцій: навчальний заклад – рідний дім, навчальний заклад – храм науки, навчальний заклад – частина суспільства. Але доцільно поєднати всі точки зору, тобто: навчальний заклад – рідний дім в Україні, в якому все сприяє отриманню, поглибленню, систематизації, поширенню наукової компетентності особистості, що розвивається [6].

Висновки. Першочерговим завданням реформування дошкільної освіти має бути впорядкування та приведення до відповідних стандартів законодавчої та нормативно – правової бази регулювання дошкільних навчальних закладів. Законодавство, що регламентує діяльність ДНЗ потребує кардинального оновлення. Є необхідність залучення інвестицій в дошкільну освіту, а саме підтримка приватних підприємств, бізнесменів, іноземних меценатів та забезпечення відповідної правової бази. Дошкільні навчальні заклади повинні залучати додаткові джерела фінансування, одним з яких є надання додаткових освітніх послуг. Пріоритетом державної дошкільної політики має бути задоволення потреб кількості ДНЗ для кожної територіальної громади, створення мережі дошкільних закладів різних типів власності, капітального ремонту старих та будівництва нових дитячих установ, повернення до цільового використання незаконно приватизованих закладів з урахування вимог та потреб батьків.

Список використаних джерел та літератури:

1. Організаційно-педагогічні аспекти діяльності нових типів дошкільних закладів : метод. рек. / уклад. О. Я. Лобас, Г. П. Лаврентьєва, А. П. Бурова. – К. : ІЗМН, 1997
2. Закон України «Про освіту» №1060-ХІІ від 23.05.1991 р. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
3. Закон України «Про дошкільну освіту» від 11 липня 2001 р. № 2628-ІІІ. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
4. Аналітичний звіт за результатами дослідження // Горський А. Є., Буданова О. Б., Барматова І. В., Овчар О. В. – К, 2013. - 115 с.
5. Кононко О. Сучасний дитсадок: який він? / О.Кононко // Дошкільне виховання. — 2006. — №7. — С. 3-6.
6. Гільова Е. А. Імідж сучасного навчального закладу / Е. А. Гільова. — Режим доступу: http://tme.umo.edu.ua/docs/Dod/2_2010/giljova.pdf

С. Бочко

Проблемы в нормативно-правовой регламентации, порядка создания и деятельности современных дошкольных учебных заведений

Статья посвящена вопросу нормативно-правовой регламентации и порядка создания дошкольных учебных заведений. На примере законов «Об образовании», «О дошкольном образовании» проанализировано состояние современных дошкольных учебных заведений, определен порядок создания, обоснованно сохранение их сети. Замечено на необходимости реформирования дошкольного образования, упорядочения и приведения к соответствующим стандартам ее законодательной и нормативной базы. Предложено и утверждено необходимость открытия дошкольных учебных заведений разных форм собственности.

S. Bochko

Problems in the legal regulation, order creation of modern and pre-schools

The article deals with the regulatory activity and peculiarities of pre-school formation. Modern pre-schools' state has been analyzed, procedure of their formation has been defined, their chain keeping has been proved. The need for pre-school education reform, its regulation, legal and regulatory framework standards conformation have been determined. The need for pre-schools of different forms of ownership has been suggested and approved.